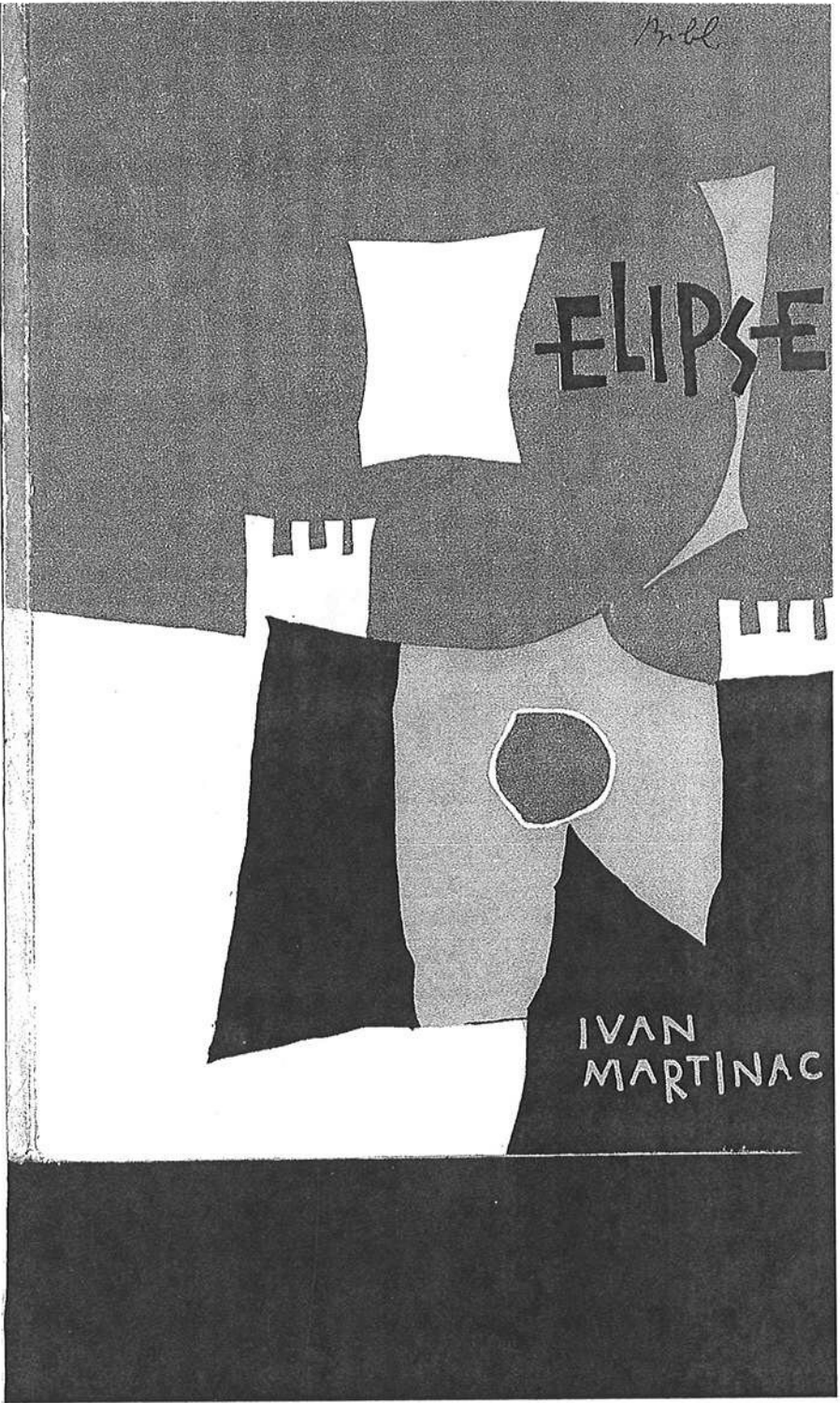

Art. 11

ELIPSE

IVAN
MARTINAC

biblioteka
prva
zbirka

30

uređuju
petar
vujičić
draško
ređep

zaštitni
omot
estetsko
tehnička
oprema
ivan
horovic
miša
nedeljković

ivan
martinac

Elipse

1982

bijeli jahač

preludij

u susednoj sobi netko pod gunjcem teškim plače
umrijet ćeš u znaku plitkih znamenja
majka sudbonosna novi život začu... pod gunjcem
teškim plače

jer tvoj je duh iznad krova grada
pod gunjcem teškim plače

vjernici kleče skrušeni pred voštanim bogom
ti ne možeš magle da raspredesh
u plašljivosti svojoj pred voštanim bogom
jer si najbliži jezgru zemljinom
pred voštanim bogom

o ti od lelujavog tkiva mreže satkan
od ljepljive grude tijesta satkan
o ti od srži života
nožem ponosni patnici ispod prljavih krasta
vjeru iskapaju
kao kad i ja sam u svoje spore ure
bešumno klizim

....

agava

u medaljonu čuvam plavi prah tvojih sočnih
plodova
kora tvoga drveta zlatna jedra razapinje
nagorjela suncem luđaka sa tamnim podočnjacima
žene krša u vrutiku rublje bijelo ispiru

i nije stvarno nije ništa bolje u djedovoj kući
niti more štedi tanku opnu izmučene lađe
niti slani kamen zveckavo blago dariva
i tamo kazan grolji mrkom zebnjom do crte

samo ti ponosna ipak ti ponosna
živiš od kapi bujaš prosjačenje daviš
bogatstvo bijede razdireš žute ruke

ljigave mudrosti

i škrinja si grča napregnutog
pa suze pa suze iz bijesa
i krunica si strpljivosti

....

tlapnje

kiša je pala na zemlju i prekrila tvrde ivice
utroba
krv
bol u očima
puzila je pragovima listajući korake
eto na
život
smutnja počima
visoka svjetlost na drhtavoj žici izgrizla
je kandelabre

utroba
krv
bolest djedova
to je taj mjehur mučnine i orijaš splina
lanac
čvorovi
korak redova
samo su on i kurve spokojni
kese
trbusi
cerek cinika
njemu je majka otkrila četkicu za zube
pohlepa
mazivo

smrdljiva klinika
a one su talog davanja
trpnici
kaldrma
umor mastila
i plod praznine
žice
gitaru
krčma je častila
i smrtnike iz ogledala mrtvih igračaka

....

izazov

budi sam izvan izvakanog gugutanja
uz žvakotine riblje suha se ljuljaška ziblje
spusti kapak na oblutke vlastitog spruda
lijepe se kao pipci
žanji žito sa neobrađenih njiva
one su na tvojim usnama
šikni mlazom iz izvora svoje volje
ja ti je otkrivam
ona je u tvom tijelu
u tvom prljavom rublju u odijelu
ja grebem staru žbuku izandalih kuhinja
u tvom mesu
ja stružem stare kvрге iznad zaraslih rana
moje te oči gledaju
ja oštrim bijelu pilu po drugi put izraslih zuba
ja ti pomažem
voli taj miris maka u pustinji od sto dana hoda
zajedno sa mnom
ljubi tu bijelu brezu u vitkoj košulji nedodira
iz pakosti svoje sitne bijede
ljubi te čiste zjene
ja te spasavam
dosta prokletih bodljikavih žica
ne moraš da budeš pobjednik

prostri perinu
zagladi sa oba oka sve uglove
žvaći
pij
mljackaj
brij
dugu bradu od onog dana nespavanja
dođi prepun zavisti
hazarderska huljo
u moje rijeku bez obala
dovoljno je duboka za tvoje grijehe
i mjesec je tu negdje obješen o svod
sa juga dolazi ljeto
zaveži ga crnom maramom
mladi jelen juri beskonačnom poljanom
odnesi to teško breme odavde
jalovu kravu tko zna po koji put vode pod bika
dobro pritegni čvor
pljuni mi u lice
ili mi budi prijatelj
jer sve će ići opet svojim tokom
zašto ne

u nama bubri bodež
mudrost se budi u njemu

....

prélaz preko rijeke

zarini u samog sebe sve svoje bodeže
životinjo
a ne u tuđa polja
jer možda ona rastu od kiše proljetne jer možda
ona rastu od ruku sijačica
jer sada slatku radost u oku ti gnječe
jer sada tamni leptir na dušu ti slijeće

ne smiješ sam da sebe hvaiš na pazaru
dok te svi ti prsti dodiruju
dođe netko i zavoli tvoje sjajne zjenice
dok šuplja lica uokrug tako kobno miruju
a ti si i jelena u trku uzjahao
ha ha gospodo mi nismo više mali
a ti grabiš naprijed kao gladan čopor
a ko se sam hvali ha ha a ko se sam hvali

i tako prijeđe rijekom on a nizvođe blatno
do koljena

suhu travu vrtlari u zagrljaju njihaju
kremenjače su o tarabu zaljepljene
psi čuvari nadpis nad vratima stražare
a korov buja do vidokruga
do šume
gdje borovi od smrada umiru

stoj kad miris dima javi ljudska ognjišta
kada okna zaključana ta vlasništva oglase
stoj iznad kućišta ispod niza mladik. vrba
ukopaj se podalje od njihovog grabeža
ti imaš svoj put

i tako prijeđe rijekom on a nizvodno blatno
do pojasa

svugdje prazno
svugdje prazno
svugdje ravno
nigdje nema
dima vatre
samo jedna
mlada žena
tiho vene
na prozoru
ispod kojeg
lišće žuto
stepenice raznosi

stoj dok svjetlo prikriveno tebe noću doziva
ne smiješ sam da sebe nudiš na pazaru
dođe netko i zavoli tvoje sjajne zjenice
a ti vlažnu maglu u medaljon prizoveš
ha ha gospodo mi nismo više mali
a ti ispod vječnoga ustajalo raspoznaš
a ko se sam hvali ha ha a ko se sam hvali

i tako prijeđe rijeku on a nizvođe blatno
do grkljana

....

prkosni nokturno

ruka veže znojno tijelo o rub suhog rebra
šuma šumi
pladanj snova vrijedi vagon srebra
šuma šumi
nemir tlapnje prošetao žutim gajem
pjenušavo more krije tamne čari
danas dani brode žednim rajem
djevojka mi usne posisala

pod pregibom snaga mi se topi
a koža krvi u bol ne da
žuto sunce za stablima svaku večer zalazi
ko agave djevice iz golog krša
vlažne ribe izranjaju da zlatom svetkuju
mi smo srndaći nevini u kutnjacima vremena
prozračni mjehur zraka u more razgara zublje
pod košuljom nalazimo netaknute nutrine
dublje dublje
i bijelu ljetnu nemoć kao veliko ruganje sjemena

bijela noć je mlak pečat naga žena
o legni prepun prkosa na travu kadifnu
nevino ko mjesečar
na srni razuzdanoj iznad krova prođi
na oči duboke se prikloni
i ne će ti biti žao

inače može netko sasvim nepoznat da ti
nož zabode

šuma šumi
može i majka u jadnom plaču da te utopi
šuma šumi
mogu jednostavno da te slome
(kad bi mogli)

....

prerastanje u agavu
i u more

rekao sam budi agava
gorke more sanjalica
kada ti istrune glava
široko more žednih
kada te izgrizu mravi
duboko more samoubojica
kada te zaborave bravi

jer netko mora gol pečen ko kamen
ljubičasti jarbol
da otkupi krvavu zloću
putokaz van vremena
dok ostali loću
i grobove bez kamena
dok ostali loću

rekao sam budi agava
modra svjetlost bez sjemena
prerasti u ponosno drvo
i u more
budi ono što si bio prvo
gorke more sanjalica
ispred ovog zgužvanog života
široko more žednih

budi opet sudbino visoka
duboko more samoubojica
pa makar grane stisla težina grobnog bloka
ljubičasti jarbol

pa makar zlatna smola tekla ti iz boka
putokaz van vremena
jer netko mora da otkupi svu ovu krvavu zloću
tamne ptice
dok ostali loću
i grobove bez kamena
dok ostali loću

....

**sunčanica
bijeloga konja**

u stravi bdijemo blijedi
i u sjećanju na umiranja

zgrči suhe usne robe
pepeo u kosi

smotaj ruke obe
zanos dječjih naklapanja

grobe grobe razjapi se
sve je propupalo iz mene

kao probodene junce ovo nas brsti sunce
ostao je bijeli konj i jedna vlažna kap

ovo nas brsti sunce
u meni je najintimniji moj

da... britko usijan slap
u meni je... sa neba pršti

čudnovati san u koji nikada ne vjerujemo
i sjećanje na umiranja

dodir prstiju starih djevica
i pepeo u kosi

blaga svjetlost pod prozorom
zanos dječjih naklapanja

da... sve je propupalo iz mene
kao ogromna sjenka koju ne smijem ispričati

ostao je bijeli konj
u meni je najintimniji moj

sve rane i sav osmjeh odjednom
u meni su... sa neba pršte

i jedino je on neuprljan
i sjećanje na umiranja

on čista sjeta gorka snažna
i pepeo u kosi

on... čudnovat kao disonance
taj moj bijeli konj

....

postludij

u rujnu doći će domaćice
jedne večeri kada zvijezde zađu za planinu
i pomest će mene neprepoznatog
u ogromne smeđe pitare
iz kojih će opet jednog dana izrasti
svježi narcisi

.....

prva pjesma

tinja u šupljini krijes
uz mrke mrlje stida
uz starež očevog vida
a izlaz a potmuli bijes

hropti u bodež u grolj krvi
u bijelozelenu zastavukrpu
u zgrtaj trulog na hrpu
djed se prejeo strvi

u žuti odsjaj metka
što možda čežnju liječi
do ružine laticice priječi
korak mamurnog pretka

u visoku strmostijenu
s rukama uz krilo ptice
s mržnjom na zubu uz lice
da udavim hijenu

u koplje
u prsi
pratnja muzika šuplja i srsi
u očno duplje

i lagan lagan
dok plijesan nasljednog gara
na licu lišaj šara
lagan

ko nevinost
plav od čežnje
mrav dobrote
i njena himnost

....

druga pjesma

komarci
mile u krug
zjapi rug
čepkanja na dušu... žmarci

u varci tuđeg leda
izlegao se nepokret
iz muteža na moj svijet
buljav patuljak gleda

uprkos u mozgu imam rupu
na nju darivam i točim
razapet močim
toplinom oka lupu

pustoši... zametnuta psovko blatnog svemira
uprkos zarivam bodeže
uprkos neželje nečije... i veže
vas za mene sam dodir zraka i žuta boja
što svira

na Suncu
ipak samo je jedno ipak
varnicama drhatvo... i mrak
i lavež zgasnu zorom na Suncu

jasna jutra na dlanu
zavila su ranu
a sutra
a sutra

komarci
mile u krug
zjapi rug
i jedna svjetlost iz mene uprkos... ikra
buktinje i varci

....

treća pjesma

i komad zgrušane krvi
raspršio se na zubu stiska... deset prstiju grča
zveče u krhotini vrča
od fajanse i vrvi žamor bila pod opnom
grižnje... u rezu čelika što mrvi

i grižnju samu... tuniku do gležnja bivšeg
dječaka

amajlije
nevinost što se krije
grbava pod bremenom želja u viru nemirnog
kraka

jer moć vrije
slast u koži mili... u pucanj
se lije jedne poponoći kad bilo ko želi sve
jer kucanj
sata sudbinskog mliječnu opnu rije

kad bilo ko
zaželi u kapu svoju
sav med ko nagradu... ko pratnju svečanu
sve pčele na broju
kad bilo ko iskoči iz svog obujma...
ispuze u božje polje... rako

kad bilo ko
paše pojas od dragulja i baš ga briga
za blagi pogled neimanja... a siga
duše drhti strepi od sebe večeras se
smrzla... rako

ošamarene čistoće posrči ponizno mirisne pelene
tužno oko žutog medvjeda od pliša
igru prpošnu što se stiša
u veličini krune žezla i vladarske sjene

a na kraju kad divni lutak blene
u pogreb pitomog kutka... u trulež vlastitog
rebra

kad blene sa trona srebra
ispljuni i njemu svoj spas... svoj spas i križ
kad blene

....

četvrta pjesma

stigli smo jučer
a jutros je popalo inje smežuralo obrise
slika i san
smrzlo... oj oj tihe popjevke... da ta sjeta
mirisna i dlan
lelujav i tih... nisam izišao pred večer
zvjezdanu
klanu noktima natenane
škrljastu od sebičnosti... hladno je
prijatelju... slane
suze opet u dlan oj oj u tihu popjevku na ranu
nasmiješenu klize
i gori žito žuto u meni i ljubičasto stijenje
htijenje mi je od koraka do koraka... a duša
široka... a zrenje
grozdove rasprсло usne mi naspupalo...
prsle su plašljive rize
protežem se neobjašnjiv... romore
brzaci u žilju... za sebe samog neuhvatljiv
rastočen u bilju... vlastitom oku neshvatljiv
ja mezimac i bog onih sporih sati do zore

da... sve je bilo prepuno
dremuckalo u masti uždrokano kroz deset puta
po deset pijanih pokoljenja
mudrost sjedokosa (iako malo crvljiva) na
drugoj obali je vrištala i vidio
sam Dunav se pjenu boju mijenja
nama u čast... vitki i nagi prešli smo
mokri do koljena odjeveni u runo
srebreno oko bedara i prsiju
snažno iz zemlje smo izišli... još na nju
mirišem
i na more tajnovito što nam se do oka
ugnjezdilo... nekakvim tišim
pokretom znali smo cjelivat masline i
vidjeli smo kako oni drugi
pepeljasti... lobanju svoju šiju
da izdrže ukorak
i smijao sam se ponekad... priznajem
iako za sitne pakosti ne hajem
do neba smo propeli svoj znak
ali ta tuga što smo stigli jučer
a već jutros je popalo inje... smežuralo
obrise slika i san
čudnu pogaču prede u krleci rebara...
u rosnoj ruži... a dan
gladak i bistar velom zaogrće i dušu mi...
ikonu slavensku
oj oj i oganj i trepet pred večer
....

peta pjesma

možda je naša ljubav zlatno žuta
možda mi živimo samo u oku
možda je naš korak u sroku
nekakvom neshvatljivom... posijani smo
usred puta

iznikli iz skuta
možda smo spojeni vrpcom neprekidnom
lomi se svakog jutra... vežemo je... čvorovi se
nižu do smrti... lelujavim snom

spasavamo lijenost što luta

usamljena u jezeru kapi... magla
nas tetoši... o da nam je sjedit u kutku...
ležati na brijegu... srkati u vrtku...

sva naša htijenja u mrežama lebde... kroz
okvir su se nagnula

jeseni rumena
ima nečeg svečano tužnog u mokrenju
praznim ulicama
smeđe grane ostaju bez potomstva... svatko
traži svoj hljeb...
svatko iz svoga kruga niče nježnost sama...
u svoja napuštena jutra sviće... sjetno smo
sretni... zakopali smo sjajnost kremen

u dušu
bezumlje i prkos
i praskavi ponos
strgli su nam strah... zamrzili smo sušu

vlažni... tijesto prepuno soka... zlatno žuti...
grguravi

zaljubljeni u sjenu
živimo i umiremo na smjenu
igramo se psovkom mi Slaveni jer ona stara
neba skrnavi

....

šesta pjesma

u škrinji ženskog mesa zbiti
sebe... i niotkud zraka... svježe
kapi niti rose... ruku meku steže
meko mrsje... i miris znoja mirisnog u prste skriti

brizganja briz
i ugriz biti
bokove i njedra sliti
briz

u vrelu rumen
mekotom dlana
a prepreka slana
i gipka... ptičijeg paperja grumen

piti
između dojki.. iz pupka
šećerni otrov lupka
pod kožom... kljun prisloni na mlaz
i zašto kriti

u duši klovneve stida
cmilit i čekat na listopad
i čekat... a zašto... i čekat na pogrbljen slad
a zašto... kad oko trnom skorup velova skida

oko trnom
iščililo lance
jelen vitorog planinu i klance
projahao srnom

u škrinji ženskog mesa zbiti sebe
groznica pelud stresa... ružo krijesa
odgrni nas... i budi korak nježnosti na oltar
i svetog bijesa

od mlijeka i krvi hljebe

....

sedma pjesma

jer mlječna staza zebe i mjesec gnijezdi
pahuljice i lahor
u boku
i bijes i drhtaj i žuto oko skoku
sa ruba hrskavom klize u plavih flauta hor

i ostaje prostor... zebnja ugla u tami...
rebrenice... zavjesa naša
svod prikriiven... i ostaje miris
zvuk imena pod kožom Iris
kristalnodrhtava čaša

i ostaje muk
osmjeh
mlaki mjeh
prsiju umor... sa tornja zvek... daljine huk

i ostaje mir
spokojstvo daje
i ostaje
mir

tad sova kriknu sa krova
u zjenu kliznu drumovi... buka... limene porcije
kuka
sutrašnja zora... i bit ću proklet Iris...

toplo je ovdje... let u tebe... ruka
tvoja i moja... prećujmo jutro dana... dva konja
vrana... naš miris NE! u grkljan rova
započnimo sve iznova

i bit ću sjena... vrisak
proziran blijed tamni kolobar prazan
crn u sebi... krvav kazan
vreo... smrt i život... zagrljaj... i posljednja
nit nek crkne... i stisak i stisak

tuga... kako zvuči
tumaranje tmurnom udolinom... tuga
bijela sestra... bršljan kruga
kako zvuči vosak sa rumene luči

započnimo sve iznova

....

osma pjesma

miris uglja sa lebdećom ženskom rukom
u polusvijesti

grgurav osjećaj sipi mi u krugu
u krugu meso mi natopljeno i ovim i onim
u krugu

zimljiva krošnja uvukla se u me
sama sebe mrijesti...

vez vezalo sjetno djevojče pređu bijelih niti
radost
gost
iz čaške cvijeta dar prislonio... skriti skriti

taj poklon lomljivi... ružu rumenu
skriti u svoj stari pogled
u obraz blijed
zakopati u sjenu

gost iz čaške cvijeta
mirisom te obgrlio
djevojče djevojče nadu ti svio
zakopaj je u sjenu da prpošna se šeta

gost iz čaške cvijeta jutros je zazvonio
djevojče djevojče prisloni oko na sreću
pokušaj dušom u vreću
neispunjenih želja... u toplinu peluda
što ga je donio

vrijeme ide vrpcom lampione buši
vrijeme ide vrpcom i boju i krila
vrbinog lišća ima... škrljasta šila
i kazaljke sata gnjezdi nam u duši

a ti radosno što si skrila
vječnost u zagrljaj podnesi uspravno
i nestanke što lutaju u krugu
ispljuni mržnju kad se klupko blaženstva
odmota niz prugu

jer gosti su leptiri krhkih krila

jer gosti su leptiri krhkih krila

miris uglja sa lebdećom ženskom rukom
u polusvijesti

grgurav osjećaj sipi mi u krugu
u krugu meso mi natopljeno i ovim i onim
u krugu

zimljiva krošnja uvukla se u me...
sama sebe mrijesti

....

deveta pjesma

dao sam ti krvi da se rodiš
bljeskom... u mladom bijesu opet
a ja sjena smežurana... propet
izmoždjeni brode jedini sa mnom
sad u magle ploviš

Amindro
aveti igarju rubom
i mrtvi kapetan... kažnjavaju zubom
zoru kockaju palubom... Amindro

gle žita plodna
i mjesec... pa šta i mjesec
na pramcu mračni i zgasne mašta masna i mjesec
kad krv je vodna

Amindre sivi stas
mrtvim morem do luke
mrtve ljulja nas samo gdje koštane ruke
sapiju glas... u sjetu i uveli spas

a ti plavooka
dao sam ti krvi da se rodiš
da o živom srpu opet brodiš
iščupaj strijelu blistavu iz boka

Adamovu
peče vrelim krijesom... i oči
žari... i bubri... i mekše je ipak poći
sanjat na plavom krovu

krov moj
je krme zvek
a duši lijek
pramca poj

deseta pjesma

upre prste u rebra
da iščili težinu
da svine šinu
zebra

žuta škrljut febra
slijepi ruke džinu
okameni slinu
strah u grlu sebra

prosvirani godovi
tjeskoba ždrijepce lovi
prugasta prepast plovi
i mlakih rana bodovi

rast u grane... plodovi
i nagrizeni pad
za bijelu nježnost glad
pred usnom čelik svodovi

upne prste u rebra
da iščili težinu
da svine šinu
zebra

biserzrno zovi
i dani ovi i dani ovi
u tupom klinu
minu

rumen spas
na krinu
u visinu
slovi
....

ivan
martinac

elipse

broj ovog primerka

*izdaje matica srpska novi sad / prva zbirka broj 30
/ uređuju petar vujičić, draško ređep / štampano u
300 numerisanih primeraka / štampa forum novi
sad Vojvode Mišića br. 1. septembra 1962 godine*

IVAN MARTINA
rođen je 1938. godi
u Splitu gde je p
hadao gimnazij
Diplomirao je 19
godine na arhite
tonskom fakultetu
Beogradu.

Prvu pesmu napis
je 1959. godine. Sv
je pesme do sada r
je objavljivao.

626

112